

De Brabantse Wal ...

... is een in het grijze verleden door de oer-Schelde uitgesleten steilrand, een abrupte overgang van de hoger gelegen zandgronden naar de lager gelegen zeekleipolders. 'De Wal' slingert zich over een lengte van 25 km van Ossendrecht tot Steenberg en bereikt plaatselijk hoogtes van meer dan 20 meter +NAP.

Brabants Landschap op de Brabantse Wal

Van de bijna 18.000 hectare (=180 km²) die Brabants Landschap verspreid over de provincie beheert, ligt dik 3.000 hectare (30 km²) op en aan de voet van de Brabantse Wal: een kostbaar bezit, vanuit zowel cultuur- als natuurhistorisch oogpunt. In tegenstelling tot wat wel eens gedacht wordt, zijn beide, natuur en cultuur, Brabants Landschap even dierbaar. Het Markiezaatsmeer is het vogelrijkste broedgebied van Nederland. De stijtuin van Mattemburgh wordt gerekend tot de vijf belangrijkste van ons land. Natuur en cultuur tonen zich hier op hun fraaist, van zichtas tot moeras, van zeezuiper tot zwarte zwaan. En zo kunnen we nog wel even doorgaan. Brabants Landschap wil de mensen, de bewoners en de recreanten zoveel mogelijk laten meegenieten van natuur en cultuur 'dichtbij' huis. Ervaar met deze fietsroute de hoogteverschillen en ontdek de rijke cultuurhistorie die de landgoederen en de resten van de West Brabantse Waterlinie u en ons te bieden hebben.

ROUTE BESCHRIJVING

RA RECHTSAF LA LINKSAF RD RECHTDOOR KNP FIETSKNOOPPUNT P PARKEERPLAATS

Start- en eindpunt Parkeerplaats Bezoekerscentrum De Kraaijberg.
Adres Fianestraat 21, Bergen op Zoom.

6 km 22 km 35 km

1. Start RA vanaf 1
 - voór spoorlijn RA
 - met bocht mee naar rechts ▶ 2/3
 - voór bakhuisje LA ▶ 4
 - verharde weg RA, Vossenweg ▶ 5/6
 - 1^e kruising LA, Beukendreef ▶ 7
 - Provinciale weg oversteken en LA
 - na 350 m RA door tunneltje ▶ 8
 - kruising LA, Zandven richting KNP 31
 - einde zandweg/begin verharding 1^e weg RA richting kaasboerderij ▶ 9
 - T-splitsing LA, Zuidgeest ▶ 10

6 km

2. Verharde weg LA, Huijbergsebaan, fietspad blijven volgen
 - kruising LA, Heimolen*Lees verder vanaf punt 5*

22 km 35 km

2. Huijbergsebaan oversteken, langs slagboom RD het bos in ▶ 11
 - 4^e kruising LA bij boom met blauw/wit omcirkelde markering ▶ 12
 - T-splitsing RA
 - T-splitsing LA en meteen RA (gaat u hier LA ipv RA dan komt u bij ▶ 13)
 - einde LA over verharde weg, Zoomvlietweg ▶ 14
 - bij kruising Zoomvlietweg/Weststraat RD
 - bij brug over "De Zoom" LA, Zoomweg ▶ 15/16
 - T-splitsing (Motel de Wouwse Tol) LA, Mastendreef richting KNP 15

22 km

3. Bij Landgoed Zoomland LA
 - langs slagboom RD. *Lees verder vanaf punt 4*

35 km

3. KNP 15 RA over viaduct, Gareelweg
 - in bocht RD, Gareelbrug
 - na brug LA, Moervaart
 - verharde weg RA, Bergsebaan richting KNP 14
 - over spoor bij KNP 14 LA, Bemmelerberg ▶ 17
 - na lange bochtige weg T-splitsing LA onder viaduct door, Moerstraatsebaan
 - bij tuincentrum "De Heide" RA ▶ 18
 - voor blauw bord van GGZWNB Y-splitsing RA ▶ 19
 - 2^e kruising van boswegen RA ▶ 20
 - asfaltweg LA, Schansbaan ▶ 21/22
 - 1^e weg LA KNP 10 richting KNP 13, Ligneweg ▶ 23
 - fietspad volgen die over gaat in verharde weg
 - bij bocht naar rechts LA, Ernst Casimirweg ▶ 24
 - einde LA, Reigerlaan, rechts aanhouden
 - rotonde 1^e rechts
 - ga fietspad op richting stoplichten randweg
 - stoplichten RD, Marconilaan-Noord
 - na spoor LA, Wattweg ▶ 25
 - bij T-splitsing RA, Bergsebaan
 - einde LA fietspad Ruytershoveweg ▶ 26
 - na viaduct LA, Gareelweg volgen over viaduct

22 km 35 km

4. T-splitsing Mastendreef KNP 15 schuin oversteken naar Landgoed Zoomland en bij slagboom RD
 - 1^e kruising van bospaden RD en op Y-splitsing rechts aanhouden, Beukenlaan ▶ 27
 - volg bocht naar rechts, kruising RA (aan eind van weiland) ▶ 28
 - rijd voorbij slagboom tot asfaltweg, hier LA
 - kruispunt RD ▶ 29 en Boslustweg uitrijden
 - einde T-splitsing RA, Molenzichtweg
 - voorrangs-kruising RD, Heimolen ▶ 30

6 km 22 km 35 km

5. Passeer camping 'Uit en Thuis'
 - vervolg weg over viaduct, bij voorrangskruising RD, Fianestraat volgen tot Kraaijberg. **Einde**

Legenda

Bezoekerscentrum De Kraaijberg

Wandelroutes

6 km

+ 22 km

+ 35 km

Oriëntatiepunten

- 1 Augustapolder natuurontwikkeling in combinatie met stadsuitbreiding.
- 2 Boerderij Hildernisse op de plaats van het gelijknamige, in de 16de eeuw verdronken dorp.
- 3 Markiezaatsmeer
- 4 Dubbele Dreef imposante beukenlaan.
- 5 Boerderijwinkel Boerke Bogers
- 6 De Blaffert in 2011 in ere hersteld beekdalletje.
- 7 Orangerie Mattemburgh
- 8 Meeven
- 9 Kaasboerderij Zuidgeest
- 10 De Nieuwe Drenck
- 11 Buitengebint
- 12 Blauw/wit omcirkelde markering
- 13 Borgvlietse Duinen
- 14 Golfbaan
- 15 De Zoom turfvaart uit de 15de eeuw.
- 16 Sluis in 2009 gerestaureerd.
- 17 Gasterij Avalon
- 18 Buitenlust
- 19 Boerderijwinkel Oerlemans
- 20 Wasven in 2003 hersteld.
- 21 Schanskorven
- 22 Fort De Roovere
- 23 Ligneweg weg die de forten verbindt.
- 24 Fort Pinssen
- 25 De Zanderijen water ontstaan als zandput voor de aanleg van de spoorlijn. In 2015 als natuurgebied geschonken aan Brabants Landschap.
- 26 Voormalig landgoed Ruytershove
- 27 Zoomland
- 28 Voormalig Landgoed Goeree het enige wat ervan rest is het toegangsbruggetje.
- 29 Natuurpodium Brabantse Wal Stayokay
- 30 Groot Molenbeek

Wouwsche Plantage | Bergen op Zoom

BLAUWE ROUTE → 6 km

P → Huijbergsebaan

RODE ROUTE → 4 km

P → hoek Nieuwe Dreef-Zoomvlietseweg

Brabants Landschap beheert hier Boslust, Zurenhoek en Buitengebint. Deze voormalige onderdelen van de Wouwsche Plantage bestaan uit (productie)bos en levend stuifzand, de Borgvlietse Duinen. Aansprekende broedvogels zijn nachtzwaluw, havik en wespandief. Op de open, met dennennaalden bedekte bosbodem, groeien paddestoelen als cantharel en gekraagde aardster.

Zoomland | Bergen op Zoom

RODE ROUTE → 4 km

BLAUWE ROUTE → 5 km

P → Natuurpodium, Boslustweg 1

Dit landgoed is ontstaan uit vier kleinere die eind zeventiende eeuw zijn aangelegd door Bergense notabelen. Landgoedrelicten zijn lanen, (doorgesloten) beukenhagen en grachten. Uit het voormalige eikenhakhout ontwikkelde zich opgaand loofbos. De Zeezuiper is een overblijfsel van een uitgestrekt moerasgebied, ontstaan door de winning van turf.

Fort De Roovere | Buitenlust | Halsteren

VRIJ WANDELEN

P → Ligneweg bij trimbaan of Fort Roovere

Dit landgoed ontleent zijn charme aan de kleinschalige afwisseling van bos en cultuurland. In 2010 werd de restauratie afgerond van de West Brabantse Waterlinie uit 1628, met daarin de forten De Roovere, Pinssen en Moermont.

Groot Molenbeek | Bergen op Zoom

VRIJ WANDELEN

P → langs Huijbergsebaan

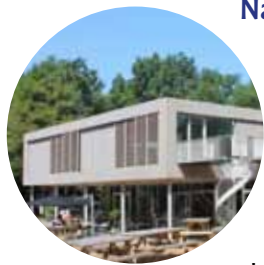
Dit landgoedje is ontstaan uit een nederzetting van omstreeks 1300. Hoger gelegen bossen worden er onderbroken door het vallei van de Molenbeek.

In **Bezoekerscentrum De Kraaijenberg** komt het Markiezaat tot leven. Hier vind je informatie over de vogelrijkdom van het gebied.

Ervaar de 'BeleveNissen' en ontdek wat je tijdens een wandeling allemaal kunt tegenkomen. **Adres:** Fianestraat 21, Bergen op Zoom

Openingstijden en activiteiten: www.brabantslandschap.nl

Natuurpodium Brabantse Wal is als Natuurpoort hét startpunt om de Brabantse Wal te ontdekken. In dit informatiecentrum vindt u exposities rondom de thema's: natuur, milieu, cultuurhistorie en duurzaamheid.

Adres: Boslustweg 1, Bergen op Zoom

Openingstijden en activiteiten: www.natuurpodium.nl

In de **Orangerie** op **Landgoed Mattemburgh** is een stijlvol café-restaurant gevestigd. De familie Van Akkeren, exploitanten van de Orangerie, heten u van harte welkom. Hier kunt u terecht voor een kopje koffie, thee, lunch of uitgebreid diner. Ook zijn er wandelroutes te verkrijgen.

Adres: Antwerpsestraatweg 181, Hoogerheide

Meer info en openingstijden: www.orangeriemattemburgh.nl

Activiteiten: www.mattemburgh-events.nl

Steun Natuur 'dichtbij' Huis

Brabants Landschap beheert zo'n 18.000 hectare bos, heide en vennen, maar bijvoorbeeld ook landgoederen. Daarmee zorgen we ervoor dat onze provincie met haar diversiteit aan landschappen, nog het thuis is van vele vrij levende planten- en diersoorten. Een netwerk van enthousiaste vrijwilligers helpt mee maatregelen te treffen om weide- en akkervogels, uilen, amfibieën en vleermuizen te beschermen.

Word beschermer

Steun ook de natuur 'dichtbij huis' en word beschermer voor slechts €15,- per jaar. U steunt er de Brabantse natuur mee én geniet zelf ook van vele voordelen. www.brabantslandschap.nl

Brabants Landschap

natuur dichtbij huis

www.brabantslandschap.nl

FOTOGRAFIE: Harry Fiolet, Erik de Jonge, Huub Smeding

FIETSROUTE BRABANTSE WAL

In vogelvlucht door het Brabants Landschap

MARKIEZAATSMEER

MATTEMBURGH

LINDONK

WOUWSCHE PLANTAGE

ZOOMLAND

FORT DE ROOVERE | BUITENLUST

GROOT MOLENBEEK

Brabants Landschap

natuur dichtbij huis

Markiezaatsmeer | Bergen op Zoom

GELE ROUTE → 2 km

WITTE ROUTE → 2 km

P → Bezoekerscentrum De Kraaijenberg, Fianestraat 21

Eeuwenlang lagen er aan de voet van de Brabantse Wal schorren en slikken. Ze stonden in direct contact met de zee. De aanleg van het Schelde-Rijnkanaal in 1984 maakte hieraan een einde. Een gebied van 6 bij 4 km werd afgesloten van de Oosterschelde en veranderde in een zoetwatermoeras. Het ontwikkelde zich tot een 'wetland' van internationale allure. Naast de lepelaar – het parapedaardje van dit vogelrijke gebied – broeden er nog zo'n 125 vogelsoorten. Deze rijkdom is te danken aan het afwisselende gebied: van open water via (riet)moeras, grasland en struweel naar bos.

Mattemburgh | Hoogerheide, Bergen op Zoom

RODE ROUTE → 5 km

BLAUWE ROUTE → 6 km

P → Orangerie Mattemburgh,

kruising Beukendreef/Antwerpsestraatweg

Beeldbepalend in het deel ten westen van de A58 zijn een witte villa, orangerie en een Engelse en Franse tuin. Was de orangerie vroeger het winterverblijf voor oranjeboompjes en andere kuipplanten, tegenwoordig is er een restaurant gevestigd. Het deel ten oosten van de A58 is een strikt bos-reservaat (150 hectare), waar al sinds 1885 geen ingrepen meer plaatsvinden. Bomen vallen om en blijven liggen of sterven staande. Het grote aandeel 'dood hout' biedt een schuilplaats en voedselbron voor insecten en overige ongewervelden, waarop weer amfibieën, vogels en zoogdieren afkomen.

Lindonk | Hoogerheide, Bergen op Zoom

VRIJ WANDELEN

P → Orangerie Mattemburgh, kruising

Beukendreef/Antwerpsestraatweg

Landgoed met bos en cultuurland, doorsneden door holle wegen – uniek voor Brabant! – die een spectaculair uitzicht bieden op het vlakke polderland.

